

ZÁKONÍK PRÁCE

základy pracovněprávních vztahů

© JUDr. Dana Hrabcová Ph.D.

Prameny právní úpravy prac.právních vztahů

- **Zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce**
- **Zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník**
- **Zák. č. 198/2009 Sb., antidiskriminační zákon**
- **Zák. č. 2/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání**
- **Zák. č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti**
- **Zák. č. 251/2005 Sb., o inspekci práce**
- **Zák. č. 309/2006 Sb., (o zajištění dalších podmínek BOZP)**
- **Zák. č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění**
- **Nař. vl. č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém prac. prostředí**
- **Nař. vl. č. 590/2006 Sb., kterým se stanoví okruh a rozsah jiných důležitých osob. překážek v práci**

Předmět úpravy ZP – závislá práce

Závislá práce může být konána jen v p.p. vztazích - § 3

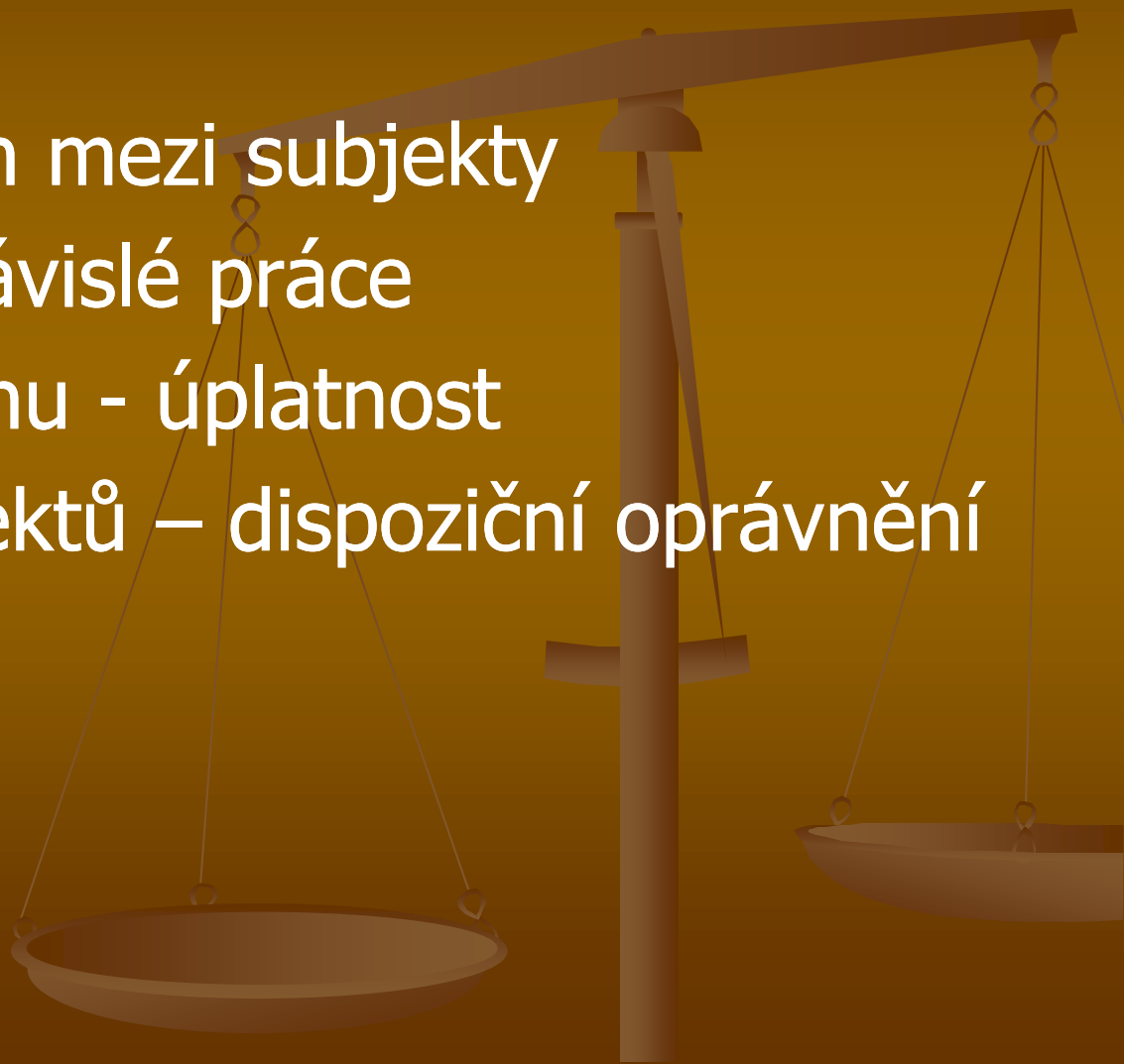
- Pracovní poměr
- Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr
= zákaz tzv. „ŠVARC SYSTÉMU“

ZNAKY ZÁVISLÉ PRÁCE - definice (§ 2 odst. 4)

- Vztah nadřízenosti a podřízenosti,
- osobní výkon práce,
- podle pokynů zaměstnavatele,
- jeho jménem,
- za mzdu, plat nebo odměnu za práci,
- v pracovní době nebo jinak dohodnuté době,
- na pracovišti zaměstnavatele nebo jiném dohodnutém místě,
- na náklady a odpovědnost zaměstnavatele.

Charakteristika p.p. vztahů

- Závazkový vztah mezi subjekty
- Osobní výkon závislé práce
- Výkon za odměnu - úplatnost
- Nerovnost subjektů – dispoziční oprávnění

Základní zásady PP

§ 2 odst. 1 - ZÁSADA CO NENÍ ZAKÁZÁNO JE DOVOLENO

Odchylná úprava práv a povinností v p. p. vztazích

- ZÁKAZ OBECNĚ OBSAHOVĚ VYMEZENÝ - VÁGNÍ
- Pokud z povahy ustanovení ZP nevyplývá, že se od něj není možné odchýlit (dovozujeme z dikce přísl. ustanovení)
- RELATIVNÍ ZÁKAZ = s podmínkou
- Od ustanovení, kterými se zpracovávají předp.ES - §363 odst. 1, pokud nejde o odchýlení ve prospěch zaměstnance,
- ABSOLUTNÍ ZÁKAZ - odchýlení se výslovně zakazuje - výčet v ust. § 363 odst. 2

Základní zásady p. p. vztahů (další)

- **§ 13 odst. 1 - ZÁSADA SMLUVNÍ**

p.p. vztahy jen se souhlasem FO a zam-tele

= zákaz nucené práce

- **§ 13 - OSTATNÍ ZÁSADY**

= zásadní povinnosti zam-tele

Základní zásady p. p. vztahů (další)

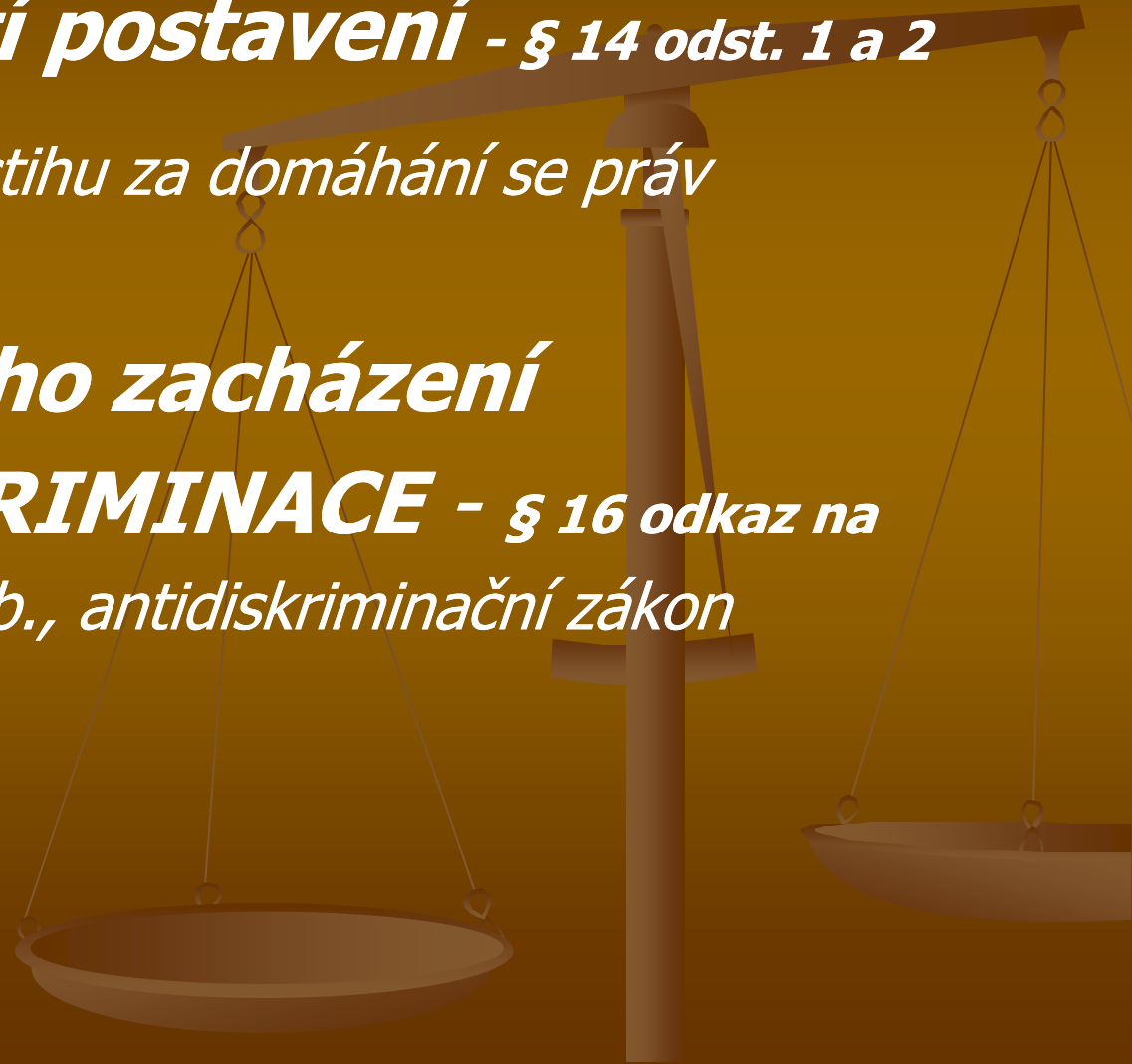
- ***Zákaz zneužití postavení - § 14 odst. 1 a 2***

= zákaz šikany a postihu za domáhání se práv

- ***Zásada rovného zacházení***

a zákaz DISKRIMINACE - § 16 odkaz na

zákon č. 198/2009 Sb., antidiskriminační zákon

Vznik pracovního poměru

Předsmluvní vztahy – ust. §30 ZP

- **ochrana osobnostních práv** zaměstnance - § 316 odst. 4 ZP
- **spolu s ochranou majetkových zájmů zam-tele**

Vznik pracovního poměru

- **Pracovní smlouvou** - § 33 ZP
- **Jmenováním** - výčet zam-telů §33 odst. 3 + dohoda v PS §73
- **Volba** - podmínka pro uzavření PS - §33 odst. 2

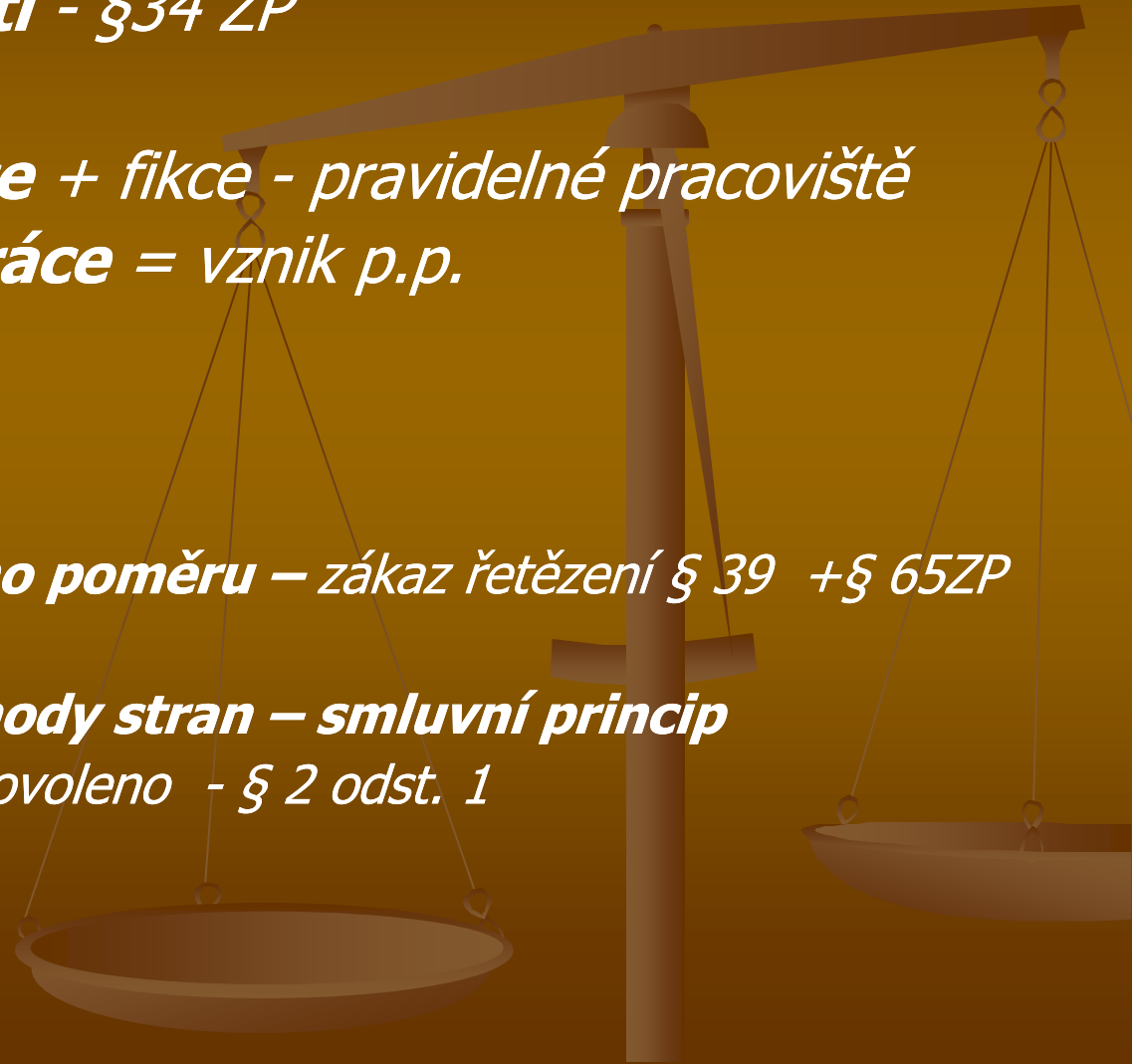
Vznik pracovního poměru pracovní smlouvou

Podstatné náležitosti - §34 ZP

- *Druh práce*
- *Místo výkonu práce + fikce - pravidelné pracoviště*
- *Den nástupu do práce = vznik p.p.*

Další náležitosti

- *Zkušební doba*
- *Doba trvání pracovního poměru – zákaz řetězení § 39 + § 65 ZP*
- *Mzdové podmínky*
- *Další ujednání dle dohody stran – smluvní princip*
= co není zakázáno, je dovoleno - § 2 odst. 1

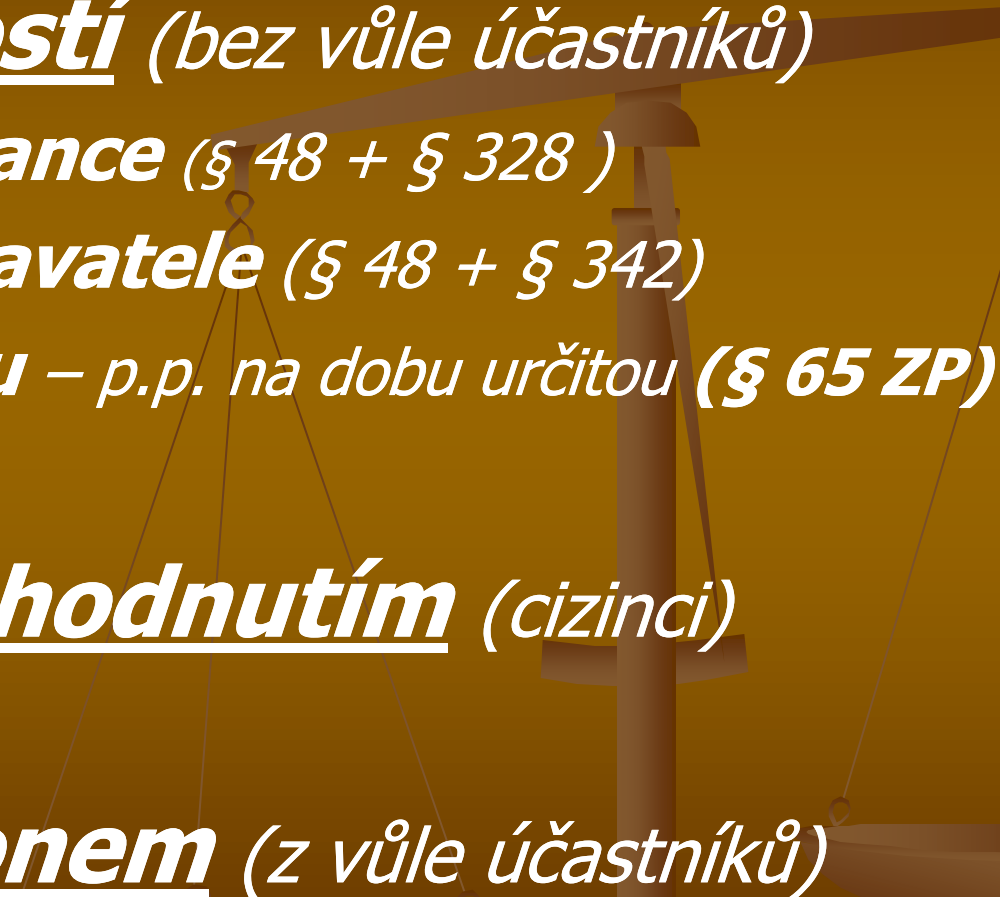

Změny a skončení pracovního poměru

***Vždy přednost smluvního principu
regulační funkce právní normy***

- ***Změny subjektu*** - přechod práv a pov. z p.p. vztahů (§ 338-345)
- ***Změny obsahu*** - převedení, přeložení, pracovní cesta
- ***Skončení pracovního poměru***
Zvýšená ochrana zaměstnance v případě jednostranného zásahu do stability p.p. - rozdílně u zam-ce a zam-tele, náležitostí obsahu, procesu i formy

Způsoby skončení pracovního poměru

- **Právní událostí** (bez vůle účastníků)
 - **smrtí zaměstnance** (§ 48 + § 328)
 - **smrtí zaměstnavatele** (§ 48 + § 342)
 - **uplynutím času** – p.p. na dobu určitou (**§ 65 ZP**)
 - **Úředním rozhodnutím** (cizinci)
 - **Právním úkonem** (z vůle účastníků)
-

Skončení p.p. právním úkonem

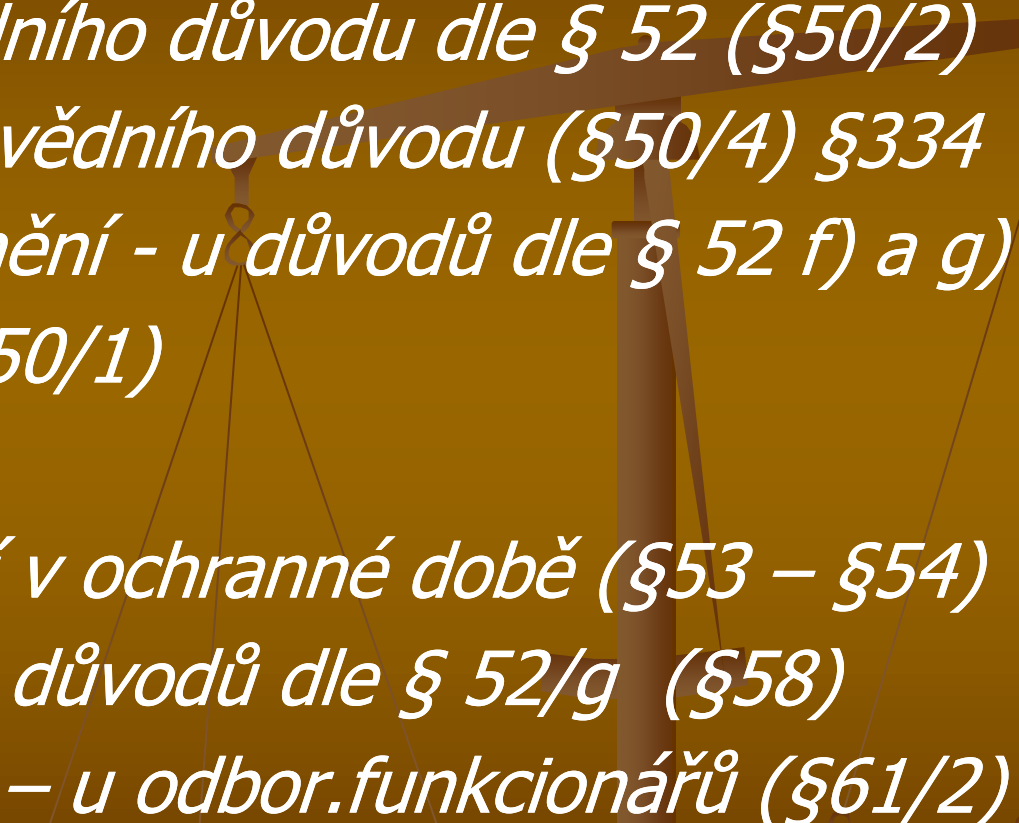
Dvoustranným

Dohoda (§49ZP) písemná forma se sankcí neplatnosti

Jednostranným = *zaměstnanec x zaměstnavatel*

- **Zrušením ve zkušební době** (§ 66 ZP)
– zpravidla 3 dny předem, nelze v prvních 14 dnech PN zaměstnance
- **Výpovědí** (§50 - §54 + §62 ZP hromadné propouštění)
- **Okamžitým zrušením** (dtto + §55,56 ZP – spol. ust. § 57 – 61)

Náležitosti výpovědi pracovního poměru

- *Existence výpovědního důvodu dle § 52 (§50/2)*
 - *Konkretizace výpovědního důvodu (§50/4) §334*
 - *Podmínka upozornění - u důvodů dle § 52 f) a g)*
 - *Písemná forma (§50/1)*
 - *Doručení (§50/1)*
 - *Zaměstnanec není v ochranné době (§53 – §54)*
 - *Dodržení lhůty - u důvodů dle § 52/g (§58)*
 - *Předchozí souhlas – u odbor.funkcionářů (§61/2)*
-

Související práva a povinnosti

- **Odstupné** (§ 67 a násl.)
zákonný nárok - jen v zákonem stanovených důvodech)

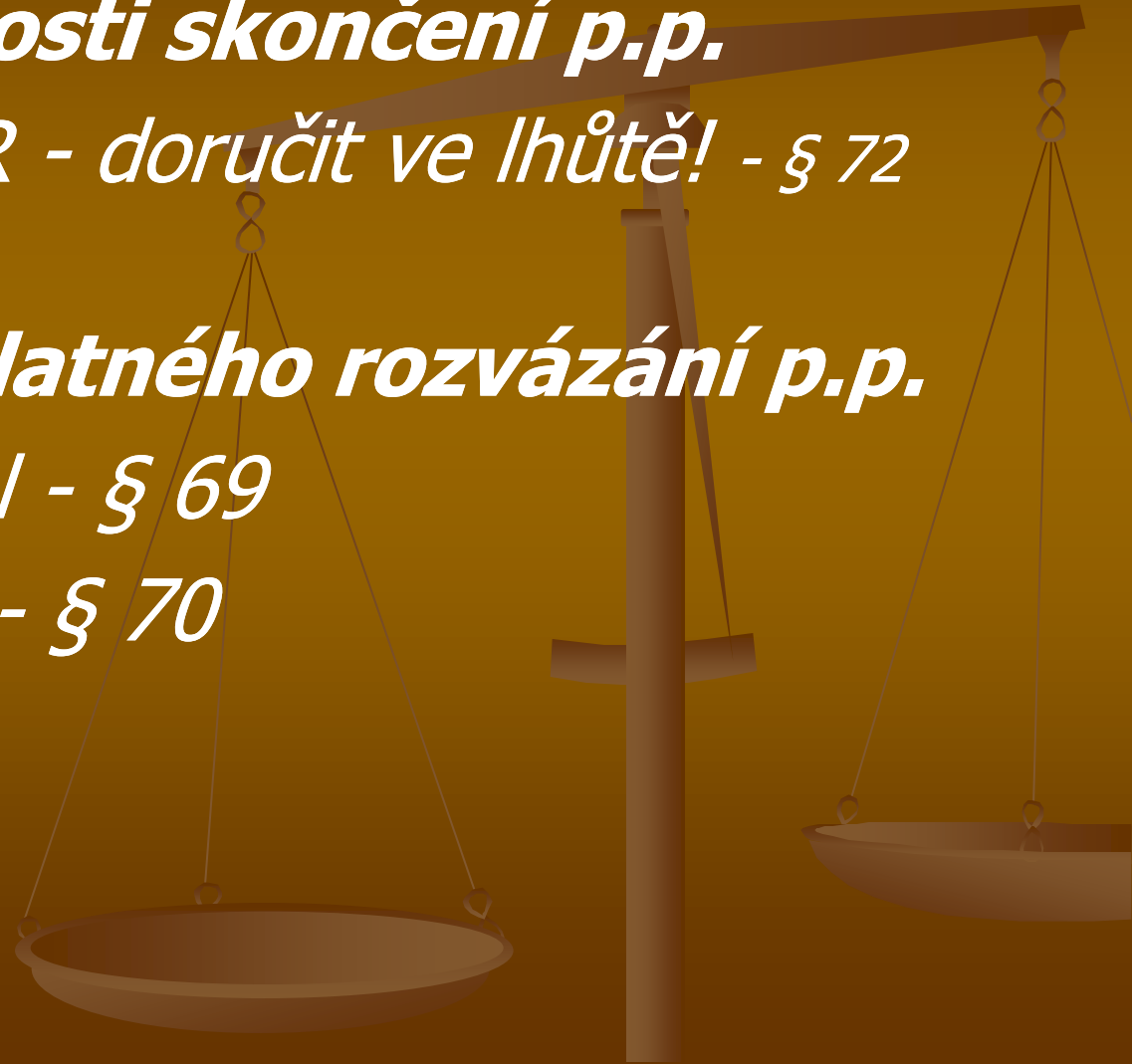
- **Hromadné propouštění** (kdy a jak § § 62, 63)

- **Odvolání z pracovního místa ved. zam.**
pracovní poměr nekončí - návazné vztahy - §73ZP

- **Následné povinnosti** (§312 - 315)
*- potvrzení o zaměstnání = zápočtový list,
- posudek o pracovní činnosti + speciální soudní ochrana*

Neplatné skončení pracovního poměru

- ***Popření platnosti skončení p.p.***
u soudu POZOR - doručit ve lhůtě! - § 72
- ***Důsledky neplatného rozvázání p.p.***
 - *Zaměstnavatel - § 69*
 - *Zaměstnanec - § 70*

Odměňování práce, vnitřní mzdové předpisy

Dva rozdílné systémy odměňování podle typu zaměstnavatele

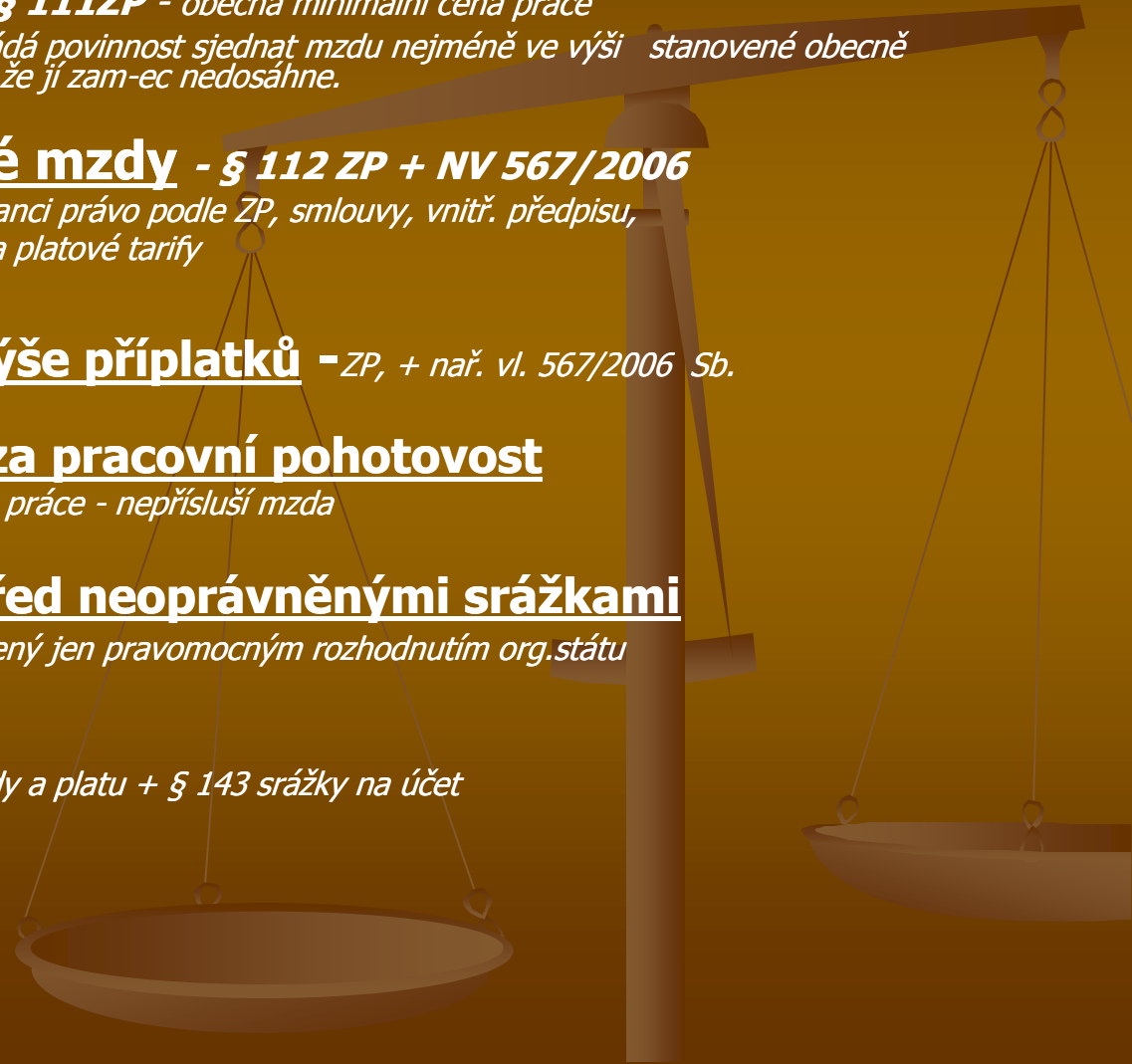
- **Mzda** - §109 odst. 2 ZP – omezení jen v dolní hranici
Peněžité plnění a plnění peněžité hodnoty (naturální mzda), poskytované za práci nestanoví - li zákon jinak
- **Plat** - § 109 odst. 3 ZP - kogentní - § 122 ZP určení platu
Peněžité plnění poskytované za práci u zaměstnavatele, kterým je stát, USC, stát. fond, příspěvková organizace ...
- **+ Odměna z dohod** - § 109 odst. 5 ZP
Peněžité plnění poskytované na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr – OOV

Princip spravedlivé odměny za práci

- **SPRAVEDLIVÁ ODMĚNA ZA PRÁCI – ČI. 28 LZPS**
Aplikovaný princip rovného zacházení a zákazu diskriminace
- **ZÁKLADNÍ ZÁSADA P.P. VZTAHŮ - § 13 /2 písm. c)**
 - *Stejná odměna za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty (§110)*
 - *Rovné zacházení, ne rovnostářství – mzd. diferenciacce*
 - *důkazní břemeno - § 133a obč. soudního řádu*
- **KRITERIA PRO HODNOCENÍ PRÁCE - § 110 ZP**
 - *srovnatelná složitost, odpovědnost a namáhavost*
 - *srovnatelné pracovní podmínky*
 - *stejná nebo srovnatelná pracovní výkonnost (normy spotřeby práce –ust. § 300 ZP)*

Princip ochrany mzdy

- **Výše minimální mzdy - § 111 ZP** - obecná minimální cena práce
Omezuje smluvní volnost účastníků, zakládá povinnost sjednat mzdu nejméně ve výši stanovené obecně platným předpisem + doplatek v případě, že jí zam-ec nedosáhne.
- **Minimální výše zaručené mzdy - § 112 ZP + NV 567/2006**
Mzda nebo plat, na něž vzniklo zaměstnanci právo podle ZP, smlouvy, vnitř. předpisu, mzdového nebo plat. výměru –mzdové a platové tarify
- **Minimálního rozsahu a výše příplatků** - ZP, + nař. vl. 567/2006 Sb.
- **Minimální výše odměny za pracovní pohotovost**
- §140 ZP prac. pohotovost není výkonem práce - nepřísluší mzda
- **Ochrana splatné mzdy před neoprávněnými srážkami**
- § 145 – §150 ZP smluvní princip prolomený jen pravomocným rozhodnutím org.státu
- **Při výplatě mzdy**
- § 141 – §142 ZP splatnost a výplata mzdy a platu + § 143 srážky na účet

Vnitropodnikový mzdový systém

PRÁVNÍ důvody

- **§ 113 odst. 3 ZP** – mzda musí být sjednána stanovena nebo určena před začátkem výkonu práce, za kterou tato mzda přísluší
- **§ 13 odst. 2 písm. c) ZP** princip spravedlivé odměny za práci
- **§ 133a obč. soudního řádu** – důkazní břemeno

! KRITERIA PRO PŘIZNÁNÍ VŽDY STANOVIT PŘEDEM !

MIMOPRÁVNÍ důvody

- **Optimální klima** mezi zaměstnanci - neočekávají nejvyšší ale spravedlivou odměnu za práci
- **Fungující motivační mzdový systém je nejlepší nástroj řízení**
- **Kde působí odbory = mzda v KS - tíha denní argumentace na nich**